

Asia Oikeus Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseen

Hakijat A ry., B ry., C ry.

Annettu 16.8.2001

SELOSTUS ASIASTA

Lausuntopyyntö

A ry., B ry. ja C ry. ovat 25.10.2000 päivätyllä kirjeellään pyytäneet tekijänoikeusneuvoston lausuntoa Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseen liittyvistä tekijänoikeusky-smyksistä. A ry. on esittänyt väitteen, että sillä olisi tekijänoikeus mainittuun tunnukseen yhdessä B ry:n kanssa. B ry. ja C ry. katsovat, ettei A ry. ole voinut saada teki-jänoikeutta kyseiseen tunnukseen.

Lausuntopyynnön taustaa

B ry. on 1990-luvun alkupuolelta järjestänyt sairaaloiden lastenklonikoiden toiminnan tukemiseksi mm. Elämä lapselle -nimisen kampanjan.

Vuonna 1995 se sopi kampanjan järjestämisestä yhteistyössä A ry:n kanssa. Kampanjan nimeksi otettiin "Puhdas Elämä Lapselle". Kampanjalle laadittu tunnus sisältää elementtejä kummankin yhdistyksen toiminnassaan käyttämistä tunnuksista.

B ry:n ja A ry:n yhteistoiminta mainitussa kampanjassa päättyi vuonna 1999. Vuodes-ta 2000 alkaen B ry. on toiminut kampanjassa yhteistyössä C ry:n kanssa. Kampanjan nimeksi on tullut "Elämä Lapselle". Kampanjan tunnusta on muutettu niin, että siinä on nyt elementtejä B ry:n ja C ry:n toiminnassaan käyttämistä tunnuksista eli se vastaa nykyisin voimassa olevaa tilannetta.

A ry. on esittänyt väitteen, että sillä olisi tekijänoikeus Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseen yhdessä B ry:n kanssa. B ry. ja C ry. katsovat, ettei A ry. ole voinut saada tekijänoikeutta kyseiseen tunnukseen.

Osapuolten tarkemmat perustelut käyvät ilmi lausuntopyynnön liitteenä olevista kir-jelmistä.

A ry:n näkemys asiasta

A ry. (aikaisemmin D ry.) katsoo, että sillä on yhdessä B ry:n kanssa tekijänoikeus lausuntopyynnön liitteenä olevaan Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseen seuraavilla perusteilla.

Tunnus on tilattu käytettäväksi A ry:n ja B ry:n yhteisessä kampanjassa. Tunnusta on käytetty vuodesta 1995 vakiintuneella tavalla mainitussa tarkoituksessa (esim. konserttien yhteydessä ja myydyissä tuotteissa).

D ry. on aikanaan maksanut tunnuksen ja siihen liittyvien tuotteiden suunnittelukustannukset. D ry:n puolesta tunnuksessa on ollut sen Silmu-tunnus, liiton sini-vihreä väritys sekä ilmansuojeluteemaan liittyvä teksti "Puhdas". Tunnuksen värit ovat määrättyneet D ry:n graafisten ohjeiden mukaan. B ry:n puolesta tunnuksessa on ollut Teemu-nalle, pyöreä muoto ja aikaisempaan Elämä Lapselle -kampanjaan liittyvä teksti.

Näin ollen vaikka tunnuksessa on kummankin osapuolen vakiintuneita merkkejä, Puhdas Elämä Lapselle -tunnus on muista tunnuksista poikkeava, itsenäisesti käytetty ja muodoltaan, tarkoitukseltaan ja käytöltään omaperäinen ja siten uusi teos. Se on luotu käytettäväksi osapuolten yhteisessä kampanjassa selvästi erottavana ja yksilöllisenä tunnuksena.

A ry. on omalta osaltaan panostanut tunnuksen levittämiseen ja tunnetuksi tekemiseen vuosien mittaan huomattava määrän varoja. Tunnuksen avulla käydyt kampanjat ovat olleet tuottoisia ja niillä on ollut merkittävä osa liiton toiminnan rahoituksessa. Tunnuksella on näin ollen ollut liitolle taloudellista merkitystä. Tunnus on myös tehnyt liittoa tunnetuksi ja lisännyt sen varainhankinnan jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta. Tunnuksella on siten myös moraalista merkitystä liitolle.

Edellä olevan perusteella A ry. katsoo, että sen tekijänoikeutta on loukattu B ry:n ja C ry:n Elämä Lapselle -tunnuksella ja siihen liittyvällä kampanjalla, joka väritykseltään, muodoltaan ja toteuttamistavaltaan muistuttaa läheisesti aikaisempaa Puhdas Elämä Lapselle -tunnusta ja siihen liittyviä kampanjoita. Uuden tunnuksen (Elämä Lapselle -tunnus) valmistelusta tai käyttötarkoituksesta ei ole oltu missään yhteydessä A ry:n edustajiin.

C ry:n näkemys asiasta

C ry. toteaa asiassa seuraavaa.

B ry. sopi vuonna 1995 kampanjan järjestämisestä yhdessä D ry:n kanssa. Yhteistyössä toteutettava kampanja oli sovittu järjestettäväksi tiettyinä vuosina. Vuonna 1999 B ry. sopi kampanjan järjestämisestä yhteistyössä C ry:n kanssa.

Puhdas Elämä Lapselle -tunnus on hankittu käytettäväksi A ry:n ja B ry:n kampanjassa. Tunnuksen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset on kuitenkin maksettu kampanjan varoista, vaikka laskut ovatkin kiertäneet A ry:n kautta.

Tunnuksessa on käytetty yhdistettynä kummankin järjestön omassa toiminnassaan käyttämiä tunnuksia. Tunnuksen yhtenä oleellisena ja varsin näkyvänä elementtinä on ollut B ry:n rekisteröimä Teemu-nalle -tunnus. C ry:n näkemyksen mukaan Puhdas Elämä Lapselle -tunnus ei ylitä teoskynnystä, eikä se ole siten tekijänoikeudella suojattu.

Mikäli tunnus katsotaan itsenäiseksi teokseksi, tekijänoikeus siihen on teoksen tekijällä tai sillä, jolle tämä oikeus on siirtynyt. Se seikka, että A ry. on antanut omia tunnuksiaan käytettäväksi Puhdas Elämä Lapselle -tunnuksessa, ei voi viedä tekijänoikeutta tunnuksen luojalta. C ry:n käsityksen mukaan asiassa ei ole esitetty selvitystä, minkä perusteella tekijänoikeuden olisi katsottava siirtyneen A ry:lle ja B ry:lle yhteisesti.

C ry:n tultua B ry:n yhteistyökumppaniksi kampanjan nimi on palautettu alkuperäiseen muotoonsa eli "Elämä Lapselle". Tunnus on muutoinkin muutettu vastaamaan nykyisiä olosuhteita, eli A ry:n tunnusosan tilalle on tullut C ry:n tunnus. Uusi tunnus on ideoitu yhteistyössä kummankin toimijan kanssa ja sen on suunnitellut sama taiteilija kuin aikaisemmankin tunnuksen.

On luonnollista, että tunnuksen ei ole haluttu tehdä suurempia muutoksia kuin on ollut tarpeen, koska kyseessä on B ry:n toiminnassa jo pitkään jatkunut kampanja, jossa ainoastaan yhteistyökumppani on vaihtunut. C ry. katsoo, että Elämä Lapselle -tunnus ei loukkaa Puhdas Elämä Lapselle -tunnuksen mahdollista tekijänoikeutta.

B ry:n näkemys asiasta

B ry. toteaa asiassa seuraavaa.

B ry. on käyttänyt vakiintuneesti toiminnassaan sanontaa "Elämä Lapselle" jo ainakin vuodesta 1993 alkaen. Tämä käy ilmi mm. mainittuna vuonna ilmestyneistä äänitteistä. Niissä esiintyy myös B ry:n Nalle-tunnus.

Nalle-tunnus on B ry:lle 5.12.1994 rekisteröity tavaramerkki. Siitä on tullut erittäin tunnettu. Tunnuksen käyttöoikeus luovutetaan vain kirjallisesti ja B ry:n hyväksymiin tarkoituksiin. Tunnuksen käyttämisestä peritään korvaus.

Yhteistyö A ry:n kanssa aloitettiin syksyllä 1994. Yhteistyö käsitti yhden konsertin, Taksvärkki-keräyksen ja yhteisen varainkeräyksen X Oy:n kanssa vuonna 1999. Muu-

ta yhteistoimintaa ei ollut. B ry. antoi A ry:lle luvan käyttää Nalle-tunnusta yhdistettyinä A ry:n tunnuksen kanssa. Tunnuksen käyttöoikeus luovutettiin vain mainittuihin tarkoituksiin, eikä mihinkään muuhun A ry:n toimintaan.

Alunperin kirjallisena laadittu yhteistyösopimus käsitti vuodet 1995-1997. Sopimus oli siis alunperinkin määräaikainen ja koski tiettyjä yhteistyömuotoja. Vuosina 1998-1999 toimittiin suullisen sopimuksen varassa entisessä laajuudessa. Vuonna 2000 uudeksi yhteistyökumppaniksi valittiin C ry. A ry. ei ole missään vaiheessa kiistänyt B ry:n oikeutta valita vapaasti yhteistyökumppaniaan vuosittain.

Nalle-tunnus ja Elämä Lapselle -tunnus ovat B ry:n itsensä kehittämisiä. Tekijänoikeus Nalle-tunnukseen ja vakiintuneeseen Elämä Lapselle -sanontaan on vain ja yksinomaan B ry:llä. Mitään yhteistä tekijänoikeutta ei ole syntynyt.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Lausuntopyynnössä tarkoitettu tunnus

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi, että lausuntopyynnössä tarkoitettu Puhdas Elämä Lapselle -tunnus on seuraavanlainen.

Tunnuksen pohjana on sininen ympyrä. Ympyrään on sijoitettu rinnakkain Silmu-tunnus sekä Teemu-nalle -tunnus. Molemmat tunnukset ovat piirroksia. Silmu-tunnus on tyylielty, joskin varsin yksinkertainen punainen tulppaani. Teemu-nalle -tunnus on puolestaan keltainen nalle, jolla on jalka kipsissä ja käsi lastoitettu. Ympyrän alle on ympyrän muotoa mukaillen sijoitettu vihreälle pohjalle teksti "PUHDAS ELÄMÄ LAPSELLE".

Puhdas Elämä Lapselle - ja Elämä Lapselle -tunnukset ovat tämän lausunnon liitteenä.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on yksinoikeus teokseen. Taiteellisina teoksina suojataan muun muassa valokuvateoksia ja muita kuvataiteen teoksia. TekijäL:n esitöiden mukaan "kuvataiteeseen kuuluvaksi luetaan kaikenlainen muotoamistaide, niin kuin maalaukset, piirustukset, kivi- ja puupiirroksiset sekä kuvanveistokset". (Komiteanmietintö 1953:5: Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin, s. 45)

Kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon eli ylitettävä ns. teoskynnys. Tällä tarkoitetaan sitä, että teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että "kuvataiteen teosten kohdalla teoskynnystä on totuttu pitämään alhaisena". (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 65)

TekijäL:n esitöissä on todettu teosharkinnasta mm. seuraavaa: "Minkäänlaisia vaatimuksia ei ole asetettu teoksen tarkoituksen suhteen. Kirjallinen samoin kuin taiteellinen teos voi sen vuoksi pääasiallisesti ja vieläpä kokonaan palvella puhtaasti käytännöllistä tarvetta joutumatta sen johdosta lain suojan ulkopuolelle. -- Ratkaisun teoskynnyksen ylitymisestä täytyy riippua olosuhteiden harkinnasta kussakin yksittäisessä tapauksessa ottaen huomioon, että luomuksen tulee ehdottomasti olla uusi ja omaperäinen." (Komiteanmietintö 1953:5: Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin, s. 44)

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa - laissa säädetyin rajoituksin - yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Säännöksen mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla ja teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen tekijälle eli fyysiselle henkilölle. Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että kuvataiteen tuotteet voivat usein saada kaksois-suojaa. Esimerkiksi jokin tekijänoikeussuojan alainen piirros voidaan rekisteröidä tai vakiinnuttaa tavaramerkiksi. Tekijänoikeuslain ja tavaramerkkilain antama suoja ei siten ole toisiaan pois sulkevaa. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Immateriaalioikeuden oppikirja, s. 22 ja Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 66)

Yhteisteos ja yhteenliitetty teos

TekijäL 6 §:n mukaan jos kaksi tai useammat ovat yhdessä luoneet teoksen heidän osuuksiensa muodostamatta itsenäisiä teoksia, on tekijänoikeus heillä yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

TekijäL 6 §:n säännös koskee yhteisteoksia. Yhteisteoksesta on kyse silloin, jos teos on syntynyt useamman ihmisen yhteistyönä, ja heidän panoksensa eivät ole erotettavissa toisistaan. Teoksen syntyyn johtava yhteistyö voi olla samanaikaista tai peräkkäistä. Koska tekijänoikeus yhteisteokseen kuuluu sen tekijöille yhteisesti, yhteisteoksen hyväksikäyttöön on saatava kaikkien tekijöiden lupa. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 80 - 81)

Yhteenliitetystä teoksesta on kyse silloin, kuin tekijöiden panokset kokonaisuudesta ovat toisistaan erotettavissa. Jokainen tekijöistä määrää omasta osuudestaan yksin, muista riippumatta. Teoksen hyväksikäyttäminen siten kuin TekijäL 2 §:ssä on säädetty edellyttää kaikkien tekijänoikeuden haltijoiden lupaa. Yhteenliitettyjä teoksia ovat esimerkiksi kuvitettu kirjallinen teos, tietokonepeli sekä CD-ROM -levy. Yhteenliitettyihin teoksiin ei sovelleta TekijäL 6 §:n yhteisteoksia koskevaa säännöstä. (Haarmann, Pirkko-Liisa: Tekijänoikeus & lähioikeudet, s. 81. Niiranen, Valteri - Tarkela, Pekka: Tekijänoikeuden tietosanakirja, s. 169)

TekijäL 43 §:n mukaan yhteenliitetyn teoksen suoja-aika lasketaan kunkin tekijän osalta erikseen tämän kuolinvuodesta.

Aikaisempaa oikeuskäytäntöä

Kuvataiteen teoksiin ja erilaisiin tunnuksiin liittyviä tekijänoikeuskysymyksiä on käsitelty myös oikeuskäytännössä.

Tekijänoikeusneuvosto totesi lausunnossaan 1990:5, että TekijäL:ssa ei rajata mitään teostyyppiä tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Myös tavaramerkit ja logot voivat olla tekijänoikeussuojaa saavia teoksia. Niiltä edellytetään kuitenkin tekijänoikeussuojan saamiseksi korkeaa omaperäisyyden tasoa erityisesti silloin, jos niiden elementteinä on käytetty ympyrää, neliötä, kolmioita, isoja kirjaimia tms.

Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että kyseisessä lausuntopyynnössä tarkoitetut kirjaimistot eivät - graafisesti korkeasta tasostaan huolimatta - eronneet olemassa olevista kirjaimistoista niin ilmeisesti, että ne olisivat saaneet tekijänoikeussuojaa.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnoissa 1992:15 ja 1995:16 oli kyse tekijänoikeudesta lauseisiin. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että kolme ja kahdeksan sanaa sisältävät lauseet eivät saaneet TekijäL 1 §:n nojalla suojaa kirjallisina teoksina. Lauseiden asetelut ovat tavanomaisia, eivätkä ne saaneet TekijäL 1 §:n nojalla suojaa myöskään taiteellisina teoksina.

Lausunnoissa 1995:13 ja 1998:12 oli kyse tekijänoikeudesta ympyräkuvioon. Hakija pyysi lausuntoa siitä, saiko hänen kehittämänsä ympyräkuviona esitettävä kaava, jolla

voitiin ratkaista laskutehtävä, tekijänoikeudellista suojaa. Laskentakaava muodostui ympyrästä, jonka sisällä oli kaksi pienempää ympyrää. Sisemmässä ympyrässä oli numeroita ja ulommassa ympyrässä aakkoset. Kunkin aakkosen kohdalla oli eri numero. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, ettei ympyräkuviona esitetty laskentakaava saanut tekijänoikeussuojaa, koska kuvio ei muotonsa puolesta ollut itsenäinen ja omaperäinen.

Lausunnossa 2000:1 oli kyse tekijänoikeudesta pallopelin tunnuksiin. Hakija kysyi, olivatko lausuntopyynnössä tarkoitetut soikeapallopelin tunnus tai sen muunnelmat tekijänoikeuslaissa tarkoitettuja, tekijänoikeussuojaa saavia taiteellisia teoksia. Tunnus muodostui halkaistun ovaalin muotoon tyylitelystä s-kirjaimesta. Tunnuksen muunnelmissa ovaalin halkaisevalle viivalle tai ovaalin alle oli kirjoitettu osia sanasta "soikeapallo", sana "soikis" taikka teksti "...se oikea pallo!".

Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että tunnusten keskeiset elementit ja tapa, jolla ne oli yhdistelty, olivat tunnuksissa yleisesti käytettyjä ja siten tavanomaisia. Tunnuksista ei ilmennyt teoksilta edellytettävää omaperäisyyttä, eivätkä ne siten saaneet suojaa TekijäL 1 §:n nojalla.

Tekijänoikeusneuvosto on sen sijaan katsonut kuvataiteen teoksina tekijänoikeussuojaa saaviksi muun muassa piirroksen, jossa oli tyylitelty pikkutyttö (lausunto 1991:4) sekä lautapelin pelilaudan (lausunto 1994:7).

Hovioikeuksien ratkaisukäytännössä TekijäL:ssa tarkoitetuiksi taiteellisiksi teoksiksi on katsottu muun muassa ulkomainostaulu, jossa oli sarjakuva-aiheinen kuva ja teksti "Poikkeee maankuuluun Mämmilään/Tule Orihvelen sydämeen kesäkahvilaan" (Turun hovioikeuden ratkaisu 736/1985, Dnro S 3 Ruo 1) sekä pannulaput ja esiliinat, joihin oli painettu viinilasien, korkkiruuvien ym. kuvia ja aiheeseen liittyviä lyhyitä tekstejä (Turun hovioikeuden ratkaisu 713/1992, Dnro S 91/493).

Hovioikeuskäytännössä on katsottu, että myös liikemerkin tms. luonteiset tunnukset voivat saada tekijänoikeussuojaa.

Itä-Suomen hovioikeuden ratkaisussa 320/1990, Dnro S 88/479 oli kyse tekijänoikeudesta liikemerkki-nimiyhdistelmään. A oli suunnitellut hotelli-ravintolalle mustavalkoisen liikemerkki-nimiyhdistelmän, jossa sanojen väliin oli sijoitettu tyylitelty kukko. Yhdistelmän alla oli viiva, joka kuvasi kukon ortta. Liikemerkki oli TekijäL:n nojalla suojattu teos. Hovioikeus katsoi, että kukon värityksen muuttaminen pääosin punaiseksi ja merkin sijoittaminen hotelli-ravintolan liiketoimintaa jatkaneen uuden ravintolan nimen yhteyteen ei loukannut A:n TekijäL 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikeutta.

Vaasan hovioikeuden ratkaisussa 2266/1997, Dnro S 86/231 oli kyse tekijänoikeudesta kideaiheisiin luonnospiirroksiin. Piirrokset olivat vaatteisiin kiinnitettäväksi tarkoitettuja, vaatteiden valmistajaa osoittavia merkkejä. Hovioikeus katsoi, että kantajan yhtiölle B suunnittelemat, tuotemerkeiksi tarkoitetut luonnospiirrokset olivat saaneet sellaisen yksilöllisyyden, että ne saivat tekijänoikeussuojaa. Hovioikeus katsoi, että piirrosten muunteleminen kyseisen yhtiön toimesta ei kuitenkaan loukannut kantajan tekijänoikeutta, sillä sopimuksessa oli sovittu, että kantaja luovuttaa piirrokset edelleenkehittelyä varten ja että yhtiö saa niihin kaikki oikeudet.

Edellä selostetusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että myös erilaiset tunnuksot voivat - tekijänoikeussuojan yleisten edellytysten täytyessä - saada tekijänoikeussuojaa kuvataiteen teoksina. Kuvataiteen teoksiksi on katsottu esimerkiksi tyylitelty kukko ja tyttö sekä kideaiheinen piirros. Sen sijaan yksinkertaiset ympyrä- tms. kuviot, kirjaimistot, lyhyet lauseet ym. eivät yleensä näyttäisi yltyvän teostasoon. Myös kuvataiteen tuotteen on tekijänoikeussuojaa saadakseen oltava tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Pelkät ympyrä- tms. kuviot, kirjaimistot tai vastaavat jäävät yleensä juuri puuttuvan omaperäisyyden johdosta tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Teoskynnys ei toisaalta kuvataiteen teosten kohdalla näyttäisi olevan kovin korkea, eli varsin yksinkertaisetkin kuviot voivat saada suojaa. Tämä näkemys on todettu myös oikeuskirjallisuudessa.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että myös Puhdas Elämä Lapselle -tunnusta on arvioitava aikaisemman oikeuskäytännön valossa. Tunnusta on kuvattu lausunnossa jo edellä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että Puhdas Elämä Lapselle -tunnus on muodostettu jo aikaisemmin tunnetuista ja käytössä olleista A ry:n ja B ry:n toiminnassaan käyttämistä tunnuksista. Nämä tunnuksot muodostavat Puhdas Elämä Lapselle -tunnuksen olennaisen ja keskeisen osan.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa edelleen, että tunnuksen sini-vihreä väritys on määräytynyt A ry:n graafisten ohjeiden mukaisesti. Tunnuksessa käytetty teksti "Elämä Lapselle" on ollut jo aikaisemmin käytössä B ry:n toiminnassa. Tunnuksessa käytetty sana "Puhdas" on puolestaan viitannut A ry:n toimintaan. Tunnuksen värien valinta tai tekstin valinta ei tekijänoikeusneuvoston näkemyksen mukaan ilmennä erityistä omaperäisyyttä.

Edellä todetun lisäksi tekijänoikeusneuvosto toteaa myös, että mainitut elementit on sen näkemyksen mukaan sommiteltu ja yhdistelty Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseksi varsin yksinkertaisella ja tavanomaisella tavalla, eli laittamalla Silmu- ja Nalle-tunnukset rinnakkain siniselle ympyränmuotoiselle pohjalle ja lisäämällä näin muodostuneeseen kuvioon kolme sanaa sisältävä teksti ympyrää myötäilevälle vihreälle pohjalle.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Mainituilla perusteilla tekijänoikeusneuvosto katsoo, että Puhdas Elämä Lapselle -tunnus ei täytä tekijänoikeussuojan edellytyksenä olevia itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksia. Tunnus ei yllä teostasoon ja jää siten TekijäL 1 §:ssä tarkoitetun tekijänoikeussuojan ulkopuolelle.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo sen sijaan erityisesti edellä selostetun aikaisemman oikeuskäytännön valossa, että sekä Silmu-tunnus että Teemu-nalle -tunnus saavat Puhdas Elämä Lapselle -tunnuksesta erotettuina tekijänoikeussuojaa TekijäL 1 §:n nojalla kuvataiteen teoksina. Tekijänoikeusneuvosto katsoo toisaalta, että teksti "Puhdas Elämä Lapselle" ei tunnuksesta erotettuna ylitä teoskynnystä, eikä se siten saa tekijänoikeussuojaa kirjallisena teoksena TekijäL 1 §:n nojalla.

TekijäL 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa, laissa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna.

Tekijänoikeusneuvostolle esitetystä materiaalista ei käy selkeästi ilmi, kenellä on tekijänoikeus Silmu- ja Nalle-tunnuksiin. B ry:n mukaan Nalle-tunnus on sen "itsensä kehittämä". C ry:n lausunnossa puhutaan taiteilijasta tunnusten suunnittelijana. A ry:n lausunnosta ilmenee, että tunnus on "hankittu" käytettäväksi yhteisten kampanjoiden tunnuksena.

Edellä lausunnossa on selvitetty sitä, kenelle tekijänoikeus syntyy. Tekijänoikeus voi alunperin syntyä vain teoksen luoneelle fyysiselle henkilölle eli esimerkiksi tunnukset piirtäneille taiteilijoille. Oikeushenkilö voi olla tekijänoikeuden haltijana vain, jos tekijänoikeus on siirtynyt sille. Esimerkiksi rekisteröity yhdistys voi olla tekijänoikeuden haltijana vain, jos tekijänoikeus on siirtynyt sille esimerkiksi sopimuksella tai työ-sopimussuhteen johdosta.

Koska Puhdas Elämä Lapselle -tunnus ei saa tekijänoikeussuojaa, tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei sen ole tarpeen ottaa kantaa hakijoiden kirjelmistä ilmenevään väitteeseen, jonka mukaan Elämä Lapselle -tunnus loukkaisi oikeutta Puhdas Elämä Lapselle -tunnukseen. Tekijänoikeusneuvosto toteaa kuitenkin, että Silmu- ja Teemu-nalle -tunnusten käyttäminen Puhdas Elämä Lapselle -tunnuksessa ei estä kyseisten tunnuksetta tekijänoikeuden haltijoita käyttämästä omaa tunnustaan muussa yhteydessä. Tekijänoikeus ei aseta tähän estettä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa lopuksi, että sen toimivaltaan kuuluu TekijäL 55 §:n mukaan antaa lausuntoja ainoastaan tekijänoikeuslain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto huomauttaa, että lausuntopyynnössä tarkoitettuun asiaan voi mahdollisesti liittyä myös sopimus- ja tavaramerkkioikeudellisia kysymyksiä. Näihin kysymyksiin tekijänoikeusneuvosto ei kuitenkaan toimivaltansa puitteissa voi ottaa kantaa.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Stig Henriksson, Valtteri Niiranen, Martti Heikkilä, Tuula Hämäläinen, Kirsi-Marja Okkonen, Jaakko Eskola, Tiina Ryhänen, Kai Nordberg ja Hanna Nuortila.